

Bakgrunnsmateriale til Ship O`Hoi! - En sjøreise fra Odalen til Angola

av Pia Maria Roll i samarbeid med Terje Nordby

Trøndelag Teater, Studioscenen

Premiere 3. november 2012

Handlingsreferat

Rammefortellingen i *Ship O`Hoi!* er den norske oljetankeren Neptun som legger fra kai i Norge på vei ut i verden. Ruten går ned Den engelske kanalen, over Middelhavet, via Libya, Aserbadsjan, Suezkanalen og rundt Kapp Det Gode Håp til Angola. Skipet er bemannet med skuespillere og ikke-skuespillere; en forfatter, en korrupsjonsjeger, en representant for den internasjonale oljeindustrien og en libysk flyktning. Felles for de alle er at deres liv er påvirket av oljerikdommen.

Ship O`Hoi! er en reise gjennom deler av den norske oljehistorien, de etiske spørsmålene knyttet til denne, korrupsjonen og tilstanden i de landene vi opererer. Vi presenteres for et spenn mellom virkelige historier og virkelighetsbaserte fiksjoner. Den enkelte aktørens personlige historie reflekterer stadig forestillingens tematikk;

Terje Nordby er tekstforfatter og var med i den frie teatergruppen Tramteatret. I prologen til *Ship O`Hoi!* forteller han om da Tramteatrets oljemusikal *Deep Sea Thriller* gjorde suksess i 1976 samtidig med den dramatiske blowouten på oljeplattformen Bravo. Dette gjorde *Deep Sea Thriller* til høyaktuelt, politisk teater og forestillingen ble en suksess. Dette var det første kunstneriske arbeidet som tematiserte Norge som oljenasjon. Det omhandlet oljepolitikken, oljeselskapenes enorme makt og Norge som brikke i verdenskapitalismen. Dette skjedde samtidig med det norske oljeeventyrets begynnelse. Etter prologen ønskes publikum velkommen om bord på oljetankeren Neptun. Skuespilleren Trond Petter Stamsø Munch loser oss gjennom historien og reisen videre. Han etablerer rommet for oss og hvor vi er på vei. Om bord på skipet befinner det seg en representant fra oljeindustrien, med spesiell kompetanse på norske Statoil. Han setter Norge og oljens betydning for oss på kartet. Videre gir han innblikk i norsk oljevirkosomhet internasjonalt. Vi møter også korrupsjonsjegeren Nigel Krishna Iyver. Han sitter på sensitiv informasjon som han gjennom et kort kurs i korrupsjonsjakt, prøver å gi publikum redskap til selv å avdekke. Videre presenteres vi for libyske Magdi Alandulesis sterke historie om hvordan han er endt opp som flyktning fra et diktatur hvor Norge er tungt inne som samarbeidspartner. I kontrast til dette står Janne Heltbergs historie om da hun ble invitert til Aserbadsjan for å skape kunst. Underveis oppdager hun hvor korrupt landet er og

hvor fattig folk er. Dette setter henne selv og hennes kunstneriske virke i perspektiv.

Forestillingens epilog tar form av musikkvideoer som presenteres i foajeen. Det er musikere/rappere som i sine tekster beskriver situasjonen i Angola, - et sentralt land for norsk oljevirkosomhet. Samtidig som staten Angola tjener enorme summer på oljen, lever likevel vanlige folk i fattigdom. Angola er nummer 13 på listene over verdens mest korrupte stater.

Tema

Gjennom de ulike aktørenes fortellinger dannes et komplekst bilde av Norges oljevirkosomhet samtidig som det stilles spørsmål ved vårt etiske ansvar. Forestillingen diskuterer hvordan oljen er en blind flekk i den norske selvforståelsen. Den reiser problemstillinger knyttet til hvordan Norge bruker overtaket ekstrem rikdom gir i forhold til andre mennesker.

Videre diskuteres spørsmål om ansvar og frihet: Hva er forutsetningene for menneskets frihet? Som bedrift? Som individ? Som nasjon? Hvordan skaper man et rom som gir mulighet for leve ut ifra egen integritet og potensial? På et overordnet plan problematiseres kunsten og kunstnerens funksjon i samfunnet.

Om Pia Maria Rolls kunstneriske strategier og kunstneriske uttrykk

Pia Maria Roll benytter blant annet dokumentariske strategier i sine produksjoner. De ulike strategiene har felles mål om å undersøke verden og samfunnet vi lever i ved å gi menneskene i denne verden mulighet til å fortelle. Hun arbeider med flerstemte scenetekster, det vil si forestillinger der tekstgrunnlaget er en kombinasjon av både dramatisk, poetisk, dokumentarisk- og semi-dokumentarisk tekst.

Forestillingene skapes i samarbeid mellom regissør og aktører. I sine siste produksjoner har hun også samarbeidet med andre regissører (Marius Kolbenstvedt og Hooman Sharifi). Aktørene er både skuespillere og ikke- skuespillere, hvor de sistnevnte er invitert inn i teateret i kraft av sine liv, sin kunnskap og sitt engasjement. Det skapes ofte teatrale situasjoner som står i spenn mellom skuespillerne som spiller en karakter (karakteren kan gjerne kan være skuespilleren selv), og personene som medvirker i kraft av seg selv. Uttrykket balanseres på en tynn egg mellom virkelighet og manipulasjon. Motivasjonen for å skape en dynamikk mellom virkelighet, fiksjon og illusjon er å tegne et realistisk bilde av samfunnet vårt. Rolls arbeider er tidvis omtalt som hyperrealisme, forstått som en gjengivelse av virkeligheten der skillelinjene mellom gjengivelsen og det som gjengis viskes ut. Dette er teater som gjennom sine egne

virkemidler selv kan stille den moderne virkelighet kritisk på prøve.

Pia Maria Rolls arbeider skriver seg inn i en politisk teatertradisjon. Ved hjelp av nye former og strategier demonstrerer hun et politisk teater som ikke kun omfavner sitt innhold og budskap, men også sitt publikum.

Forslag til oppgaver

Hvorfor har regissøren valgt et skip som forestillingens sceniske ramme? Hvorfor er reisen med dette skipet valgt som dramaturgisk grep? Analyser bruken av skipet som allegori og argumenter for hvorfor du/dere tror det er slik.

Analyser tekstutdraget nedenfor og drøft hvordan det reflekterer tematikken i forestillingen.

Hvordan kan vi fortsette diskusjonen forestillingen tar opp?

Diskuter det etiske dilemmaet forestillingen tar opp.

Tekstutdrag

Og vi kjører ut av Baku morgenen etter, en enorm seksfelts motorvei. Og langs veien er det gedigne plakater overalt av unge og gamle Alejev. Det er like vanlig som hus og trær. Og det står oljepumper og vipper rundt i landskapet. Noen steder står flammene rett opp av bakken, fordi jorden er mettet av olje.

Så kommer vi ut til landsbyen jeg skulle arbeide i, Quala... Den ligger halvannen time utenfor Baku. Og der er det en fattigdom dere ikke engang kan forestille dere. Jeg har vært der og jeg kan stadig vekk ikke forestille meg det. Folk har ingenting. De eier ikke sine egne tenner engang. Når en dame på min egen alder smiler til meg, så har hun bare gulltenner. (Smiler) Det er familieformuen, så når du dør, så trekker barna ut gullet og så går det videre til neste. Jeg har aldri sett noe lignende, alt holder på å ramle sammen.

Og det er vanskelig.. for det er mye barn, barn overalt. Og jeg forstår at noe er galt, men jeg har ikke språk for det. Jeg har ikke vokabular. Og jeg blir bare stående og hilser og smiler, og leter i vesken om jeg har noe mat, og kameraet er her (vise med hånden) hele tiden og jeg prøver å si noe vettugt, men blir bare stående å si sånn: Ja, dette er noe annet enn hjemme. Så følt. Men mye flotte farger, flisene er jo utrolig flotte. Assa.. Og de andre bare forsvinner inn i prosjektene sine og «Jag ska göra det» «og jag har fått en fin ide här». Og uansett hva jeg kom

på å gjøre der, så var det bare.. Hva skulle jeg lage? Tolvskillingsoperaen? Og han kameramannen er så inmari på meg. Og jeg begynner å få følelsen av at han tillegger meg en rolle. Han er svensk og..

Jeg har faen meg fått rollen som idioten; den unge naive olje-idiotnordmannen. Det er det som skjer. Det er selvfølgelig derfor de vil ha meg med, fordi hele hele verden er så rasende på oss fordi vi er så kokkos rike og bortskjemte og blide og fullstendig fortapt i vårt eget lille paradis. Er det det jeg representerer? Det kan være! There aint no such thing as a free lunch. Han trenger meg i den rollen for å lage filmen sin. Alt bare hoper seg opp. Jeg har ingen kontroll.